

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı

DTP Sayı: 78
Tarih: 22.01.2008

1747

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
22.01.2008

Fatma KURTULAN
Van Milletvekili

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sınır ticareti olgusu, öteden beri bölgenin ihtiyaç duyduğu, ancak bir türlü hayata geçirilememiş modern istihdam yapısının yerini tutmuş ve ihtiyaç mallarının ticareti sayesinde bölgenin ihmal edilen ekonomik potansiyeli, bölge sakinlerinin kendi çabaları ile hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla sınır ticareti, nüfusun %50'den fazlasının işsiz olduğu bölgede vazgeçilmez önemi haiz bir ekonomik dinamiktir.

1987 yılında Bakanlar Kurulunca çıkarılan kararnameye istinaden Van-Kapıköy sınır kapısından İran ile başlatılan sınır ticareti Van ekonomisinin ve istihdamının temel kaynağı durumuna gelmiş, bölge halkının ihtiyaçlarını kolay ve ucuz yoldan karşılayanın kapısı olmuştur. Yine Van Ticaret ve Sanayi Odası'nın Aralık 2007 tarihinde yayınladığı rapora göre; sınır ticaretine kısıtlamaların getirildiği döneme kadar, Van'da sınır ticareti kapsamında ticari faaliyette bulunmak üzere 3000'e yakın müteşebbis işletme kurmuş ve yalnızca Van İl Tescil kayıtlarında 5000'e yakın nakliyecisi esnaf işe başlamıştır. 1997-1999 yılları arasında yapılan sınır ticareti sayesinde Van ve bölgede faaliyet gösteren tüccar ve esnaf, büyük ölçüde gelir elde etmiş, bu gelir sayesinde yatırıma dönüşen finansman, Van ilinde Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulmasını sağlamıştır.

Ancak bu olumlu gidişat, 1998 yılından itibaren başlatılan kimi uygulamalarla sonlandırılmıştır. 1998'de Bakanlar Kurulu'nun aldığı önlemler arasında sınır ticaretinin sadece komşu iller arasında yapılması, ticarete konu olan malların bu illerin sınırlarını aşmaması, sınır ticareti kapsamındaki malların vergilerinin yüzde 80'lere çıkartılması yer almıştır. Kararın 1998 Temmuz başından itibaren uygulamaya sokulmasıyla 10'u aşkın Doğu ve Güneydoğu ilinden yapılan sınır ticareti fiilen durmuştur.

59'uncu Hükümet döneminde ise, 2003 yılında Bakanlar Kurulu tarafından alınan 5408 sayılı Sınır Ticaret Merkezleri kurulmasına ilişkin karar ile sınır ticaret merkezi açılmıştır. Ancak açılan bu merkez sınır ticaretini canlandırmamış, üstelik merkezin açılmasıyla birlikte sınır ticaretine kota uygulaması başlatılmıştır. Kota uygulamasına tabi tutulan kalemler de ihtiyaç olan kalemler içerisinde olmadığı için işlev görmemiştir. Sınır Ticaret Merkezleri

düzenlemesiyle, sınır ticareti yapan tüm girişimciler vergiye bağlanmış ve ticaret odasına kayıtlı olma şartı getirilmiştir. Diğer yandan 24/3/2006 tarih ve 26118 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2006/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi'ne göre, ihracat ve ithalata ilişkin gümrük işlemlerini kolaylaştırma adı altında 31/12/2006 tarihinden itibaren ihracat ve ithalata ilişkin gümrük işlemlerinin en yakın iç gümrükte yapılması kararlaştırılmıştır. Bu durum sınır kapısının tamamen kapanmasına neden olmuştur. Bölgemizde kış koşulları da göz önüne alındığında, vatandaşları rahatlatmak bir yana, gümrük işlemleri bizzat eziyete dönüşmüştür. Oysa ki, iç gümrükleme uygulamasına geçilmeden önce fiziki şartların da, mutlaka, yeterli hâle getirilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, yoksulluk sınırının altında yaşayan vatandaşlarımız sınır ticaretini engelleyen düzenlemelerin kaldırılmasını ve sınır kapısının eskiden olduğu gibi yeniden işler hale getirilmesini istemektedir. Bölge işverenleri de, eskiden olduğu gibi ithalatı ve ihracatı serbest olan bütün malların sınır ticaretine dahil edilmesini talep etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Van halkının ekonomik gelir kaynaklarının başında gelen sınır ticaretini kısıtlayan ithalat ve ihracat ürünlerine uygulanan kotayı kaldırmayı düşünüyor musunuz?
2. 59'uncu Hükümet döneminde uygulamaya konulan Sınır Ticaret Merkezi'nin Van ekonomisine katkısı hangi düzeyde gerçekleşmiştir?
3. Sınır Ticaret Merkezinin kurulduğu 2003'ten buyana gerçekleşen ticaret hacminin yıllara göre dağılımı nedir?
4. Sınır Ticaret Merkezi'nin kurulmasından önce sınır kapısından gerçekleşen ticaret hacmi nedir?
5. Sınır Ticaret Merkezi'nin kurulmasıyla ticaret hacminde düşüş yaşanmış mıdır? Yaşanmışsa ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz?
6. Sınır ticaretinin durma noktasına gelmesi, aynı zamanda Batı'ya yönelik göçü arttıran bir faktör olarak dikkate alınmakta mıdır? Göçü engellemek için alınan ekonomik önlemler nelerdir?